

TELEFERİK, TELESİYEJ, TELESKİLERİ DE İÇEREN HALATLI TAŞIMA SİSTEMLERİNİN KONTROLLERİ ODA TEKNİK RAPORU AÇIKLANDI

Başta teleferikler olmak üzere halatlı taşıma sistemlerinin periyodik kontrolünün ilgili Meslek Odası tarafından eğitilip belgelendirilmiş yetkili mühendisler tarafından yapılması acil bir gerekliliktir

Bir süre önce Antalya'da yaşanan teleferik kazası, başta bu tür tesislerin ilgili işletmeciler kuruluşları, belediyeler ve ilgili kamu idarelerinin dikkatlerini **halatlı taşıma sistemlerinin periyodik kontrolleri** üzerinde yoğunlaştırması gerektiğini bir kez daha göstermiştir. Kamu kurumu niteliğindeki bir meslek kuruluşu olan Odamız, uzmanlık alanlarına giren bu konuda öncelikle ilgili tüm işletme, kurum, kuruluşlar ve kamuoyunu aydınlat-

mayı kamusal bir görev olarak görmektedir.

Açıklamamızın ekinde sunulan **Halatlı Taşıma Sistemlerinin Kontrolleri** Oda Teknik Raporu, yapılması gereken tüm periyodik kontrol ve muayenelerin kapsamı ve sürelerini; tahribatsız muayene yöntemlerinin önemini; özel kontrolleri, kontrol personelinin vasıflandırılması ve sonuç önerilerini kapsamaktadır.

Endüstri ve yapılarda kullanılan

çelik konstrüksiyonları da kapsayan **Halatlı Taşıma Sistemleri**, gide- rek ulaşımda da yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. İnsan taşıma için tasarlanan halatlı taşıma sistemleri arasında bulunan teleferik, telesiyej, teleski sistemlerinin yüksek can güvenliğini sağlayarak çalışması için **İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği** gereğince TS EN 1709 standardı, **Halatlı Taşıma Sistemleri-Bakım ve Muayenesi** kapsamında kontrol ve muayeneden geçmesi gerekmektedir.

İmalat ve işletme aşamalarında önemli işlevi olan Tahribatsız Muayene (NDT) yöntemleri bu kontrollerde önemli bir yere sahiptir. Muayenelerin temelinde birden fazla tahribatsız muayene metodu vardır (görsel, manyetik parçacık, penetrant ve ultrasonik muayene).

Halatlı taşıma sistemlerinde yükü taşıyan ve dinamik yüklemelere maruz kalan konstrüksiyonlardan en önemlisi ve en kritik yer direkler ve taşıyıcılarıdır. Tahribatsız muayene yöntemleri ve TS EN 1709 standardı uyarınca özel kontrollere tabi olan tüm donanımlar (yük taşıyan yapıların yorulma gerilmelerine

maruz kalan bileşenleri, mekanik fren sistemi donanımları, halat tutucular, taşıyıcı vagonlar/kabinler, askılar, yorulma yüklemesi etkisinde kalan tüm diğer güvenlik bileşenleri); direkler (değişken yükte olan veya sıkıştırma direklerinin şaftları, taşıma çatalları, destek direklerindeki şaftlar ve taşıma çatalları); direklerin özel kontrolleri (rutin yorulma ve özel yorulma testleri, süreleri) eksiksiz olarak yapılmalı; değerlendirme kriterlerinde Avrupa Normları temel alınmalıdır.

Dinamik yüklemeler altında kullanılan konstrüksiyonlar için en büyük tehlikelerden birisi olan yorulma, yıllar içinde oluşan kırılmalara yol açmakta ve korozyon gibi çevresel etkilerle birlikte risk artmaktadır. Bu durumların tamamı, ilgili tesis ve ekipmanların hem yıllık dönemlerle hem de belirli çalışma süreleri ile kontrollerini gerektirmektedir. TS EN 1709 standardında da belirtildiği gibi, yıllık kontrollerin yanında belirli sürelerde ve belirli çevrim sayılarında, tahribatsız muayeneleri içeren özel kontrollerin yapılması şarttır.

Kontrol personeli vasıflı, yetki belgeli olmalı

Halatlı taşıma sistemleri, can gü-

venliğini doğrudan etkileyen ve yüksek risk içeren taşıma araçlarıdır, kontrollerinin de bu konuda vasıflı tecrübeli personel tarafından yapılması gerekir.

İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği'ne göre halatlı taşıma sistemlerinin periyodik kontrolleri makine mühendisleri, mekatronik mühendisleri, makine veya metal eğitimi bölümü mezunu teknik öğretmenler ya da makine teknikerleri veya yüksek teknikerler tarafından yapılabilmekte ve bu kişilerin iki günlük temel eğitimden geçmiş olması yeterli görülmektedir! Oysa periyodik kontrolleri yapacak personelin halatlı taşıma sistemlerinin özelliklerini iyi bilmesi gerekir. TS EN 1709 standardı incelendiğinde, özellikle yıllık yapılan kontrollerde, personel tecrübesinin, ilgili mühendislik disiplininin eğitiminin ve tüm bunların yanında görsel muayene vasfının büyük öneme sahip olduğu görülmektedir.

Ancak mevzuatta halatlı sistemlerin periyodik muayenesinin kimler tarafından yapılacağına ilişkin tam bir netlik yoktur. Başta teleferikler olmak üzere halatlı taşıma sistemlerinin periyodik kontrolünün ilgili Meslek Odası tarafından eğitilip

belgelendirilmiş yetkili mühendisler tarafından yapılmasının sağlanması acil bir gerekliliktir. Böylece yetkisiz/bilgisiz kişilerce kontrol yapılmasının önüne geçilecek ve kontrol mühendislerinin sicili tutulabilecektir. Bu hususlar yanı sıra özel kontrolleri yapacak personelin, ISO 9712'ye göre Görsel Muayene, Manyetik Parçacık Muayenesi ve Ultrasonik Muayenede seviye 2 belgesinin olması ve Kaynaklı İmalat alanındaki dört eğitimden birinin tamamlaması da gerekir.

Halatlı taşıma sistemlerinde can güvenliğini sağlamak için yapılacak çalışmalar kamusal hizmet kapsamında değerlendirilmelidir. Hep söylediğimiz gibi periyodik muayeneler kamucu bir anlayışla düzenlenmeli, piyasanın insafına bırakılmamalı, can ve mal güvenliği pazarlık konusu edilmemelidir. Hem kontrollerin hem de personel eğitimlerinin ticari çıkar ve kâr gibi piyasa faktörlerinden bağımsız, tarafsız kamu/toplum çıkarlarından yana bir yaklaşımla yapılması, konunun kamucu bir bakış açısıyla değerlendirilmesi şarttır. Mevzuat ve uygulama bütünlüğü ile doğruluk ve tutarlılığı ancak böylece sağlanabilecektir.

Yunus Yener

TMMOB

Makina Mühendisleri Odası

Başkanı

Habere <https://www.mmo.org.tr/merkez/basin-aciklamasi/teleferik-telesiyej-teleskileri-de-iceren-halatli-tasima-sistemlerinin-ulasabilirsiniz>.